

כאשר מישפטן מתוסכל מנהל את המדינה

שועלים בכר"ם

מצרי — חתימה מעשית, בשטח, העודה על כל חתימה פורמלית.

הרי כוח זה מוקם על-פי הסכם-השלום. אין לו שום תפקיד מלבד הפיקוח על ביצוע הסכם-השלום. מי שמצטרף לכוח זה מקבל על עצמו את עול חוזה-השלום, ומתחייב לשמור עליו.

מדוע הסכימו לכך הבריתים, הצרפתים והאחרים? יתכן שנכנעו לחץ אמריקאי. יתכן כי שיבת חיילים לאדמת המרחב, אחרי שגורשו מכאן בבושת-פנים, מתניפה לאגו הלאומי שלהם.

תהיה הסיבה כאשר תהיה — עצם ההצטרף פותח היא מעשה חרימשמעני, המחזק את חוזה השלום.

א קה היה למדינות-אירופה להחליט על שיגור חייליהן. דווקא מפני שפירוש הדבר תמיכה בחוזה-השלום הישראלי-מצרי.

היה עשיתן לעשות משהו, שיוכיח למדינות-ערב, המתנגדות לקמפ-דייוויד, כי אירופה לא תזנח את מדיניותה העצמאית, הכלולה בהצהרת-רונציה. הצהרה זו, התואמת את הקו של מחנה-השלום הישראלי, חותרת לשלום אשר יתבסס על קיום ישראל והקמת מדינה פלסטינית לצידה, תוך הכרה הדדית. כמו תוכנית הנסיך פאחד, תואמת הצהרת-רונציה גם את המגמה היסודית של יוזמת אנוור אל-סאדאת.

האירופים החליטו להתחנך בין טיפות הגשם. הם הצהירו מחדש על נאמנותם להצ"ח הרתי-רונציה, בה בשעה שהודיעו על נכונותם להצטרף לכר"ם.

החשיבות של שני סוגי ההודעות ברורה לכל: ההצטרפות לכוח הרבי-מדינתי היא מי-ב-צעות. החזרה על הצהרת-רונציה היא מי-ב-לולית.

ההצטרפות היא מעשה חד-ש. החזרה על הצהרת-רונציה אינה אלא המשך. ההצטרפות היא מעשה, ההצהרה היא מילים.

אדם רגיל היה אומר: המילים אינן חשובות, חשוב המעשה. מנחם בגין, שהוא מישפטן ואינו אדם רגיל, קבע את ההיפך: המעשה אינו חשוב, חשובות רק המילים.

ה היה המצב לפני שבוע:

ממשלת-ישראל התנגדה לצירוף האירופים לצבא הרבי-מדינתי. היא חזרה לחלום המקורי שלה: שהי כוח יהיה, למעשה, אמריקאי-יבילדי.

האופוזיציה הלאומנית בישראל מקווה שהי כוח לא יקום כלל, ושעל כן גם לא תבוצע הנסיגה מסיני. מכיון שלאופוזיציה זו יש קשר ישיר לקדושי-ברוך-הוא, היא רואה בבטחון חדשות התערבות של אצבע-אלוהים.

ממשלת-מצרים רוצה בהצטרפות האירופים. האופוזיציה המצרית מתנגדת ביכלל להקמת הכוח. היא מצביעה על העובדה, הנשכחת-כימעט, שאי אפשר יהיה לסלק את הכוח הזה מאדמת-מצרים, אלא אם כן יסכימו לכך כל שלושת השותפים. משמע: גם אם אי-פעם יחליטו ישראל ומצרים ביחד שיש לסלק את הכוח, יכולים האמריקאים למנוע זאת. אנשי השמאל והדת במצרים טוענים: זהו כיבוש חדש של אדמת-מצרים.

האמריקאים אינם רוצים להיות לבדם. מאז הטראגדיה של ויאט-נאם מתנגדת דעת-הקהל האמריקאית להתערבות צבאית אמריקאית בחו"ל. קל יותר להסכים לשיתוף אמריקאים בכוח בינלאומי. חוץ מזה רוצים הר אמריקאים להדק את שיתוף הפעולה שלהם עם בעלי-בריתם האירופיים, ופרשה זו משתלבת בתפיסתם הגלובלית.

האירופים רוצים להצטרף, ביגלל סיבות הי-שמורות עימם, אך לא במחיר של קרע עם העולם הערבי. התוצאה: המכש האמריקאי הופעה.

יצחק שמיר הזומן לושינגטון והותש במשך שבע שעות רצופות. לאחר מכן הופעל המכש במיטה של מנחם בגין. מנוי וגמור עם האמריקאים להביא את בגין להשלמה עם הצטרפות האירופים — גם אם תהיה זאת השלמה צולעת, על רגל אחת.

ה כוח הרבי-מדינתי צריך לקום, מפני שהוא מהווה עתה חלק בלתי-נפרד מביצוע חוזה-השלום.

אסור להניח לשום גורם לחבל — ולוא גם בעניין שולי — בביצוע התווה.

גם לא לתסכוליו המישפטיים של מנחם בן-מנדל בגין.

רעיון של צבא רבי-מדינתי. האמריקאים הבטיחו למלא בו תפקיד מרכזי — בתנאי שגא יהיו שם לבדם.

פ יד שאינו רוצה להיות לבדו, לא יסתפק בנוכחותו של זכוב. הוא ירצה בנוכחותן של חיות נכבדות — אריה, קרנף או לפחות זאב.

האמריקאים לא רצו להישאר במיזרח-סיני בתברתם של חיילים מאיי-פיגי או מטאהיטי. לכן עמלו קשות עד שהשיגו את הסכמתן של ארבע מדינות חשובות באירופה, יחד עם אוסטרליה, ניו-זילנד, ואולי קנדה. זוהי קואליציה נכבדה המייצגת, למעשה, את העולם המערבי כולו.

בגין בקאריקטורה אמריקאית

ובאן החלה התסבוכת, שהציונה לעולם את המישפטן מנחם בגין כמיטבו.

כאורה, אפשר היה לצפות לכך שממשלת-ישראל תצא מגדרה מרוב שימחה עם הצטרפות הבריתים ושותפיהם לכר"ם.

מסיבות השמורות עימן, לא קיבלו מדינות אירופה המערביות את הסכמי קמפ-דייוויד כי תרועות-שימחה.

הם הצביעו מייד על המחללים הטמונים בהם: אי-הפיתרון של הבעיה הפלסטינית, המשך הכיבוש הישראלי בגדה וברצועה, הסכם מעורפל על האוטונומיה, שאינו אלא הסוואה לאי-הסכמה עמוקה.

האירופים (מלבד הבריתים) תלויים בנפט הערבי. יש להם עניין חיוני בשמירה על השקט והיציבות במרחב. הם חוששים, בצדק, שמא תביא הבעיה הפלסטינית הבלתי-פתורה באחד הימים להתפוצצות-יריבת, שתמיט אסון גם על אירופה. לדעת-הקהל יש גם רגישות מוסרית עמוקה כלפי מצבו של העם הפלסטיני.

חלק מן החששות האלה כבר התאמתו, כאשר נפערה תהום בין מצרים והעולם הערבי.

לכן התייחסו האירופים בקרירות בולטת להישג ההיסטורי שהושג בקמפ-דייוויד. במחלוקת שבין מצריים והעולם הערבי, צידדו האירופים ביריביה של מצריים.

והנה, ערידו עצם הצטרפותם לכוח הרבי-מדינתי, חתמו האירופים על ההסכם הישראלי-מצרי.

ראש ממשלת-ישראל עומד מישפטן מתוסכל.

כלומר: אדם שסיים את חוק-למודיו ב-מישפטים (כאוניברסיטת ורשה), אך שמעולם לא עבד אף יום אחד כחיינו בעורף-דין.

זוה חבל. כי פעולתו של בגין במיקרים רבים היא פעולתו האופיינית של מישפטן שלא הספיק לעסוק במישפטים, והנכסף לעיסוק זה.

מישפטן שעסק די צורכו כמישפטן יודע כי המילים חשובות, אך שלא בהן העיקר. הי חיים חשובים מן המילים. המעשה חשוב מן הניסוח.

מנחם בגין לא למד זאת מעולם. תנו לו מילים, תנו לו ניסוחים, והוא יכול לעסוק בהם עד בוש, ובתענוג. לעזאזל החיים, הוא כאילו אומר, העיקר זה הניסוח. וכך הוא נוהג גם כפרשה המזרה של היצור הקרוי "כוח רבי-לאומי".

(ורק אנב-אורחא נעיר: זהו תירגום קלוקל מן האמריקאית. הכוונה אינה לכוח סתם, ולא ללאומים. מדובר בצבא שיהיה מורכב מחיילי ארצות שונות — כוח רבי-מדינתי, או, בראשי-תיבות: כר"ם.)

שם מה דרוש הצבא הזה ביכלל? האם הוא דרוש ביכלל?

לפני המישלחות של ישראל ומצריים, שסיכמו את חוזה-השלום בין שתי המדינות, עמדו שתי אפשרויות לבני הפיקוח על ההסדרים לפירוש סיני. הן יכלו להניח זאת ליחסים בין שני הצבאות, והן יכלו להכניס ביניהם צבא זר.

אז הן שתי תפיסות שונות במהותן.

התפיסה הראשונה אומרת: מוטב שישראלים וערבים יעמדו זה מול זה, בטווח מגע. אם יידעו שהכל יהיה תלוי בהסכם ביניהם, הם יצטרכו להסכים ביניהם. המצרים יידעו שאם יפרו אי-פעם את הסדר-הפירוח, יגיב צה"ל. צה"ל יידע כי ביטחונו תלוי רק בעירנותו. אני כשולט-עצמי, רוגל בתפיסה זו. במיגדר זה זככל המיגזרים, עכשיו ותמיד.

התפיסה השנייה אומרת שמוטב להכניס בין שני הצבאות כוח שלישי. כוח זה יגשים את הפירוח בעצם נוכחותו. מי שירצה להפר את הסדר-הפירוח, יסתבך עם כוח זה.

המיגרעת שבתפיסה זו היא שכוח כזה מכניס ליחסי ישראל-מצריים גורם נוסף. כל חלק מכוח זה ייצג מדינה וזה. לכל אחת מן המדינות יש אינטרסים משלה, אשר מסבכים עוד יותר את המצב המסובך בלאו הכי.

אך יש לנוכחותו של כוח כזה מעלות חשובות. למשל, נוכחותו של יוניפי"ל בלבנון ושל הכוח הבינלאומי ברמת-הגולן תרמה תרומה נכבדה לייצוב המצב ולמניעת התלקחות. יתכן שמעשה מילחמות.

על כל פנים, תפיסה זו היא שהתקבלה, הי מהווה חלק מחוזה-השלום שנחתם.

א יך נולד הרעיון של כוח רבי-מדינתי? אני משער שקברניטי ישראל היו מעוניינים בכוח אמריקאי בלבד.

זה מכבר הם חולמים על הכנסת כוחות אמריקאיים למרחב שלנו. הם מאמינים כי עצם נוכחותו של כוח אמריקאי במרחב יכריח את ממשלת ארצות-הברית להישאר מעורבת במתרחש כאן. הם בטוחים כי מעורבות כזו תהיה תמיד חשובת ישראל, מפני שכל ממשלה אמריקאית תהיה כפופה לחץ המימסד היהודי בארצות-הברית.

יתכן כי בגין וחבריו חשבו על הכוח האמריקאי בברלין המערבית, המונע בעצם קיומו פרובוקציות סובי-ייטיות.

כוח זה משמש כ"חוט-מיערה". זהו חוט המתוח בשטח-ההפקר, בגובה של כמה פנטי מטרים מעל פני הארץ. אין בכוחו לעצור אויבי. אך אם ימערד האוייב המתקדם, די בכך כדי להעיר ולהזעיק את המגינים על המוצב.

הכוח האמריקאי בברלין ממלא תפקיד דומה. הסובייטים יודעים כי ביגלל נוכחותו זה כוח זה, כל התלקחות מקומית בברלין תביא בהכרח, וכימעט אוטומטית, להתלקחות בינלאומית.

בגין וחבריו רצו, בעצם, שסיני כולה תהיה לבסיס אמריקאי. המצרים לא הסכימו לכך, מפני שהם רגישים במיוחד, ביגלל סיבות היסטוריות, לקיום בסיסים זרים על אדמתם. הם גם לא הסכימו לכך שמזרח-סיני תהפוך לבסיס אמריקאי בילעדי. גם האמריקאים עצמם לא היו מעוניינים להישאר שם לבדם.

כך, ביגלל תסבוכת של שיקולים, נולד הי